

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 221/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť E. M., t. č. vo väzbe, zastúpeného A., s. r. o., Ž., vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 0 Tp 640/2012 a Krajským súdom v Žiline pod sp. zn. 1 Tpo 8/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. marca 2013 doručená sťažnosť E. M., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 0 Tp 640/2012 a Krajským súdom v Žiline (ďalej len

„krajský súd“) pod sp. zn. 1 Tpo 8/2013. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 15. marca 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je vo výkone väzby na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 0 Tp 640/2012 z 21. decembra 2012. Sťažovateľ prostredníctvom obhajcu podal 4. februára 2013 žiadosť o prepustenie z väzby spolu so žiadosťou o nahradenie väzby písomným sľubom, resp. peňažnou zárukou, ktorú ponúkal otec sťažovateľa vo výške 10 000 €. Upovedomením zo 7. februára 2013 okresná prokurátorka oznámila, že žiadosti nevyhovuje, keďže podľa jej názoru dôvody väzby trvajú aj naďalej. Zároveň žiadosť postúpila okresnému súdu. Po výsluchu sťažovateľa uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 640/2012 z 19. februára 2013 bola žiadosť o prepustenie z väzby zamietnutá a rovnako aj žiadosti o nahradenie väzby peňažnou zárukou a písomným sľubom. Uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 8/2013 z 26. februára 2013 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu zamietnutá.

Podľa názoru sťažovateľa všeobecné sudy ustálili, že väzobné dôvody podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku trvajú aj naďalej, pričom tento svoj právny názor odôvodnili iba formálne citáciou príslušných ustanovení zákona bez toho, aby sa relevantne vysporiadali s argumentáciou sťažovateľa uvedenou v žiadosti o prepustenie z väzby a následne v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Krajský súd síce zhodne so sťažovateľom konštatoval, že uznesenie okresného súdu možno považovať za formalistické bez toho, aby sa okresný súd náležite vysporiadal s argumentmi sťažovateľa, avšak aj napriek tomu pochybenie neodstránil. Bolo absolútne opomenuté skúmanie dôvodnosti vznesenia obvinenia jednotlivu pri vymedzených skutkoch, a to konkrétne, či dôvodnosť jednotlivých obvinení existovala a trvá aj naďalej a či nedošlo k zoslabeniu týchto dôvodov. Sťažovateľovi nie je zrejmé, z akého dôvodu bol jeden zo skutkov kvalifikovaný ako prečin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, a to práve pre absenciu znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu, ktorých naplnenie sa doteraz nepodarilo dokázať (úplne absentuje objekt, ako aj objektívna stránka citovaného trestného činu). Navyše, žiaden z dôkazov neodôvodňuje takúto kvalifikáciu skutku, pričom žiadny z vypočítaných svedkov (s výnimkou údajne poškodeného) nepotvrdil,

že by sťažovateľ mal pôsobiť na výkon právomoci údajne poškodeného ako verejného činiteľa. Vo vzťahu ku skutku kvalifikovanému ako ublíženie na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona poškodený rozporne vypovedá o podstatných skutočnostiach. Odlišne vypovedá aj svedok C., ako aj ďalší vypočutí svedkovia.

Sťažovateľ nevníma porušenie svojich práv vyslovením právneho názoru okresným súdom, ale v tom, že krajský súd napriek konštatovaniu pochybenia okresného súdu tieto pochybenia nenapravil, pretože aj on úplne opomenul argumenty uvádzané v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu (najmä absenciu dôvodov a podmienok útekovvej väzby). Len formalisticky vymenoval mená svedkov bez toho, aby sa zaoberal obsahom výpovedí. Žiadnym spôsobom nezhodnotil dôkazy vykonané od vzatia sťažovateľa do väzby.

Žiadnym dôkazom nebola preukázaná existencia dôvodného podozrenia, že sťažovateľ sa bude vyhýbať trestnému stíhaniu. Formulácie krajského súdu v tejto súvislosti nie sú jasné, takže sa nedá predpokladať, čo chcel krajský súd vyjadriť. Tento dôvod väzby vychádzal zo skutočnosti, že sťažovateľ neprevzal doporučenú zásielku, hoci mu ani neuplynula odberná lehota.

V súvislosti s preventívnou väzbou sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že skutky, ktoré sú mu kladené za vinu, mali byť údajne spáchané 18. júla 2012, 30. septembra 2012, 3. novembra 2012 a 24. novembra 2012. Sťažovateľ bol v rámci posledného skutku zadržaný, avšak následne bol zo zadržania prepustený, a to pre neexistenciu dôvodu väzby. Až následne 20. decembra 2012, keď bol sťažovateľ predvedený políciou, lebo si neprevzal doporučenú zásielku, a potom zadržaný, sa dospelo k záveru o existencii dôvodu preventívnej väzby. Skutočnosť, že sťažovateľ neprevzal doporučenú zásielku, bola vyhodnotená ako hrozba z pokračovania v trestnej činnosti.

Nemožno prihliadať na konštatovanie krajského súdu, podľa ktorého je sťažovateľ vysoko psychicky labilnou osobou s nevládnuteľnými sklonmi k agresívnemu správaniu, pretože takýto úsudok by mohol urobiť iba príslušný znalec.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 0 Tp 640/2012 a krajským súdom pod sp. zn. 1 Tpo 8/2013 s tým, aby boli uznesenia krajského súdu z 26. februára 2013 a okresného súdu z 19. februára 2013 zrušené a sťažovateľ bol prepustený na slobodu. Napokon sa domáha trov právneho zastúpenia v celkovej výške 331,13 €.

II.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 0 Tp 640/2012-56 z 19. februára 2013, ktorým bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, resp. o jej nahradenie peňažnou zárukou a písomným sľubom zamietnutá, vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre prečin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. b) Trestného zákona za to, že 24. novembra 2012 na Katarínskej zábave stiahol k sebe za bundu policajta M. K. a povedal mu: „*ty ma nebudeš zastavovať, nebudeš ma jebať a robiť zo mňa kokota.*“ Po vysvetlení svedka, že policajti sú oprávnení používať donucovacie prostriedky, ako aj zbraň, sťažovateľ mal uviesť, že „*keď ty budeš strieľať na mňa, ja budem strieľať na teba*“, a fyzicky zaútočil na svedka tak, že ho udrel pravou päťou do ľavej časti tváre a ľavou päťou do spánkovej časti pravej časti tváre. Ďalej je sťažovateľ stíhaný za prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona za to, že 30. septembra 2012 na diskotéke najprv fyzicky napadol J. J. (viackrát ho udrel päťou do tváre) a potom M. C. (viackrát ho udrel päťou do tváre). Napokon je stíhaný aj za prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 a 3 písm. c) Trestného zákona za to, že 3. novembra 2012 kopol do ľavej strany tváre M. B., a to potom, ako mu tento vytýkal, že „*prešmykuje*“ kolesami auta. Spôsobil mu zlomeninu sánky s posunom a predpokladanou dobou liečenia v trvaní viac ako 42 dní.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 1 Tpo 8/2013-73 z 26. februára 2013 vyplýva, že ním boli zamietnuté sťažnosti podané sťažovateľom a otcem sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 640/2012 z 19. februára 2013. Podľa názoru krajského súdu odôvodnenie uznesenia okresného súdu možno skutočne považovať za formalistické

preberajúce závery z uznesenia o vzatí sťažovateľa do väzby bez toho, aby okresný súd náležite reagoval na argumenty uvádzané v žiadosti o prepustenie z väzby. Navyše, odôvodnenie uznesenia je nepresné, pretože sťažovateľ je aktuálne stíhaný nie za tri skutky násilného charakteru, ale za štyri takéto skutky, ktoré mal spáchať 8. júla 2012, 30. septembra 2012, 3. novembra 2012 a 24. novembra 2012. Tieto skutky boli zatiaľ posúdené ako prečin ublíženia na zdraví a výtržníctva (skutok z 8. júla 2012), prečin výtržníctva (skutok z 30. septembra 2012), prečin ublíženia na zdraví (skutok z 3. novembra 2012) a prečin útoku na verejného činiteľa (skutok z 24. novembra 2012). Totiž už po vzatí sťažovateľa do väzby mu bolo vznesené obvinenie za prečin ublíženia na zdraví pre skutok, podľa ktorého mal 8. júla 2012 na diskotéke bez predchádzajúceho konfliktu bezdôvodne najmenej jedenkrát udrieť päšťou do tváre K. R., ktorý utrpel tržnú ranu hornej a dolnej pery, zlomeninu nosa a nalomenie korunky s predpokladanou dobou liečenia viac ako 7 dní. Obhajoba poukazom na výpovede svedkov nepresvedčila krajský súd o tom, že by došlo k výraznému zníženiu dôvodnosti podozrenia, že sa sťažovateľ dopustil stíhaných skutkov, a to preto, lebo obhajoba účelovo argumentuje len výpoveďami svedkov, ktorí jej vyhovujú, bez toho, aby čo i len v náznakoch prihliadla aj na iné dôkazy. Súd však musí posudzovať vec tak, aby zbral na zreteľ všetky relevantné dôkazy. V spise sú aj výpovede viacerých svedkov (ich mená s číslom listu vyšetrovacieho spisu sa konkrétne uvádzajú, pozn.), z ktorých vyplýva dostatočne odôvodnené podozrenie, že sa sťažovateľ mohol dopustiť stíhaných skutkov. Takáto dôkazná situácia je v súčasnom štádiu dostatočná na vyslovenie, že materiálna podmienka väzby z hľadiska existencie dôvodného podozrenia zo spáchania trestných činov je naplnená. Konečné posúdenie kompletnej dôkaznej situácie bude predmetom rozhodovania o vine, a preto protichodné tvrdenia odlišných, resp. i tých istých svedkov budú podrobené dôslednej analýze v súdnom konaní. Dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku sú dané, resp. pretrvávajú aj v súčasnom štádiu, pričom nemožno prehliadnuť, že sťažovateľ je vysoko psychicky labilná osoba s nezvládateľnými sklonmi k agresívnemu správaniu, čo napokon sám pripustil, keď sudkyni pre prípravné konanie uviedol, že: *„Na psychiatrii som bol liečený, dá sa povedať, že som sám začal navštevovať psychiatrickú ambulanciu z toho dôvodu, že som agresívny“*. V takomto zmysle sa vyjadrili aj viacerí svedkovia: *„M. je problematická osoba, je to výtržník, je bitkár, dá sa povedať, že vyhľadáva bitky najmä na diskotékach, v baroch, myslí*

si o sebe veľmi veľa a tiež, že môže všetko, a ľudia majú z neho strach, keď sa niekde zjaví, lebo on je tak drzý, že sa neovláda pred nikým a ničím“ (výpoveď svedka M. K.). Podobne vypovedali takmer všetci poškodení a priebeh skutkov to zreteľne dokumentuje, keďže sťažovateľ mal napadnúť rôznych ľudí bez zjavného motívu a pri rôznych a odlišných situáciách. Práve sklony k agresivite a početnosť útokov v relatívne krátkom čase celkom nepochybne dokumentujú existenciu väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda pretrvávajúcu obavu, že v prípade prepustenia na slobodu by sťažovateľ pokračoval v páchaní trestnej činnosti. Tento stav zároveň vylučuje úvahy o nahradení väzby kauciou či sľubom, pretože riziko impulzívneho a agresívneho správania sa sťažovateľa je príliš vysoké na to, aby bolo možné považovať prostriedky na nahradenie väzby za dostatočné. I dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku je daný. Od vzatia do väzby neuplynul neprimerane dlhý čas, ktorý by zvrátil existenciu tohto dôvodu väzby. Dôvody, pre ktoré sa rozhodlo o vzatí sťažovateľa do väzby, sa nezmenili.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 0 Tp 640/2012, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď ochranu týchto práv a slobôd neposkytujú všeobecné súdy. Proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v rámci opravného konania. Tým je zároveň vo vzťahu voči okresnému súdu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že možnosť podať sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ aj využil.

Odlíšná je situácia vo vzťahu ku konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 1 Tpo 8/2013. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou

ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru sťažovateľa ďalšie trvanie väzby nebolo dôvodné, keďže jednak došlo k výraznému zoslabeniu podozrenia zo spáchania trestných činov, za ktoré je stíhaný, ale okrem toho nie sú ani dané dôvody útekovej a preventívnej väzby. Taktiež ani kvalita odôvodnenia uznesenia krajského súdu nie je v súlade s príslušnými právnymi normami.

Podľa názoru ústavného súdu je argumentácia krajského súdu dostačujúca a presvedčivá. Nejaví sa teda ako arbitrárna či zjavne neodôvodnená.

Podozrenie zo spáchania trestných činov, za ktoré je sťažovateľ stíhaný, možno v štádiu prípravného konania hodnotiť iba predbežne, lebo konečné hodnotenie má miesto až v rámci rozhodovania o vine po podaní obžaloby. Preto v danom štádiu postačuje záver krajského súdu, podľa ktorého vychádzajúc z doterajších výpovedí svedkov je potrebná miera podozrenia zo spáchania trestných činov daná.

Neobstojí ani námietka sťažovateľa, podľa ktorej skutok z 24. novembra 2012 kvalifikovaný ako prečin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. b) Trestného zákona neobsahuje všetky skutkové znaky vyplývajúce zo zákona, pretože porovnaním skutkovej vety s právnou vetou možno dospieť k opačnému záveru.

Nemožno pochybovať o tom, že pokiaľ sa obvinený nezdržiava na označenom mieste, resp. otáľá s preberaním zásielok od orgánov činných v trestnom konaní, vytvára tým obavu z toho, že sa chce trestnému stíhaniu vyhýbať. Sťažovateľ nepopiera, že sa po určitú dobu na označenom mieste nezdržiaval, avšak bagatelizuje význam tejto skutočnosti.

Vzhľadom na podozrenie zo spáchania viacerých trestných činov násilnej povahy v krátkom časovom rozpätí nie je neopodstatnená ani obava z pokračovania v trestnej činnosti násilnej povahy. V tejto súvislosti nemožno vyčítať krajskému súdu jeho záver, podľa ktorého sťažovateľa označuje za vysoko psychicky labilného s nezvládateľnými sklonmi k agresívnemu správaniu. Pokiaľ by takýto záver mal slúžiť pri rozhodovaní o vine a treste k posúdeniu duševného stavu sťažovateľa, potom by si nepochybne vyžadoval znalecký posudok. Na daný účel je však možné pripustiť aj záver opierajúci sa o výpovede svedkov charakterizujúcich správanie sťažovateľa, ako aj o výpoveď samotného sťažovateľa.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2013